

§ 8. Remiss av klimathandlingsplan 2020-2023

Dnr 1.6-688/2019

Äldrenämndens beslut

1. Äldrenämnden godkänner förvaltningens tjänsteutlåtande som svar på remissen och överlämnar det till kommunstyrelsen.
2. Paragrafen förklaras omedelbart justerad

Ärendet

Äldreförvaltningen hade redovisat ärendet i ett tjänsteutlåtande daterat 2020-01-04

I kommunfullmäktiges budget för 2019 gavs kommunstyrelsen i uppdrag att revidera Strategi för ett fossilbränslefritt Stockholm 2040 under 2019 och benämna denna Klimathandlingsplan 2020-2023 - För ett fossilfritt och klimatpositivt Stockholm 2040.

Stockholms stads klimathandlingsplan 2020-2023 anger hur staden ska nå sina ambitiösa klimatmål, fastlagda i Miljöprogram 2020-2023. Målen är ett fossilfritt och klimatpositivt Stockholm 2040 och en fossilfri organisation 2030.

För att nå det långsiktiga målet att staden ska vara klimatpositiv 2040 behöver teknik och affärsmodeller utvecklas. Staden kan inte själv uppnå ett sådant ambitiöst mål och därför behövs en kraftsamling med såväl regering som EU. Handlingsplanen anger vidare vilka processer som måste starta för att stadens organisation ska bli fossilfri till 2030 liksom att uppnå stadens åtagande för att nå det nationella målet att minska växthusgasutsläppen från transporter med 70 procent till 2030.

Äldreförvaltningen ställer sig bakom Stockholms stads Klimathandlingsplan för 2020-2023.

Äldreförvaltningens direkta påverkan på de mål som anges i Klimathandlingsplanen begränsar sig främst till tre områden:

- De fordon som förvaltningen hyr.
- Vilka krav som ställs i upphandlingar av hemtjänst.
- Mat och måltider.

Äldreförvaltningen har ett särskilt definierat ansvar för två uppdrag i Klimathandlingsplanen och det gäller dels att utveckla

kravnivån för klimatprestanda för måltider på äldreboenden och dels att utveckla klimatberäkningar av de menyer och måltider som serveras i äldreboenden.

Förslag till beslut

Ordföranden Erik Slottner (KD) föreslog att nämnden skulle besluta i enlighet med förvaltningens förslag.

Vice ordföranden Mirja Räihä m.fl. (S) lade fram ett eget förslag till beslut och föreslog att nämnden skulle besluta i enlighet med detta.

Ledamoten Robert Mjörnberg m.fl. (V) lade fram ett eget förslag till beslut och föreslog att nämnden skulle besluta i enlighet med detta.

Beslutsgång

Ordföranden Erik Slottner (KD) ställde de tre förslagen mot varandra och fann att nämnden beslutat i enlighet med förvaltningens förslag till beslut.

Reservationer

Vice ordföranden Mirja Räihä (S) Reserverade sig mot beslutet till förmån för sitt eget förslag till beslut enligt följande:

1. Äldrenämnden delvis godkänner förvaltningens svar på remissen.
2. Därutöver anföra följande:

Vi välkomnar den efterlängta klimathandlingsplanen för åren 2020-2023, för ett fossilfritt och klimatpositivt Stockholm år 2040. Klimatomställningen måste mötas med en radikal politik för att minska vår miljöbelastning och vårt uttag av jordens resurser. Stockholm är idag en av få städer vars utsläppsminskningar och ambitioner ligger i linje med FN:s 1,5-gradersmål. Vi ska fortsätta vara världsledande, inspirera till klimatomställning och sprida goda exempel från en stad som ligger i framkant. Det kräver samarbete mellan samhällsaktörer, näringsliv, civilsamhälle och medborgare.

Vi beklagar att stadens klimathandlingsplan, som ska gälla från år 2020, kommit så sent att målsättningarna och indikatorerna inte kan föras in i stadens budget för samma år, eftersom programmet kommer efter att budgeten redan är beslutad i

kommunfullmäktige. Denna försening innebär i praktiken ett förlorat år för stadens klimatarbete. Det är mycket allvarligt.

Vi vill i likhet med remissvaret från stadens råd för Agenda 2030 framhålla kopplingen till den sociala dimensionen av hållbar utveckling. Olika grupper i samhället drabbas olika hårt av miljö- och klimatproblem och politiken för att möta klimatproblemen måste gå hand i hand med en aktiv politik för jämlikhet och jämställdhet. Agenda 2030-rådet skriver: Starka insatser i miljöpolitiken och högre klimatambitioner kan, rätt utformat, bidra till att minska olika klyftor i staden som mellan män och kvinnor, stadsdelar och inkomstgrupper. På samma sätt kan insatser för att minska klyftor vara viktiga för att klara av att göra tillräckliga åtgärder för att nå de uppsatta målen. Detta är viktigt och bör höras i det fortsatta arbetet med handlingsplanen.

I handlingsplanen står att staden med dess infrastruktur och ägande av cirka tio procent av byggnadsbeståndet utgör en unik plattform för utveckling av näringslivets smarta miljötekniska lösningar. Det är en stor styrka och innebär att när staden satsar på exempelvis energieffektivisering får det stor effekt. På så sätt hänger de blågrönas planerade utförsäljningar ihop med klimatfrågan. För varje utförsäljning avser sig staden rådighet.

Enligt handlingsplanen är frågan om vad fordon körs på ett centralt utvecklingsområde. För att skynda på omställningen till exempelvis eldrift kan staden redan nu bestämma att försäljning av fossila drivmedel ska förbjudas år 2030. Målet är att detta ska vara nationell lagstiftning, men om det inte går bör staden gå före genom att ändå kommunicera att det inte kommer att säljas några fossila drivmedel i staden. Agenda 2030-rådet menar att sådana tydliga "aspiratoriska" mål driver på förändringar i andra led.

En viktig del i klimatarbetet handlar om att energieffektivisera byggnader. När staden mäter köpt energi istället för faktiskt använd energi (nettoenergi) blir siffrorna missvisande. Att fokusera på köpt energi styr bort från fjärrvärme i flerbostadshus och lokaler och skulle öka elanvändningen för uppvärmning och minska elproduktionen i kraftvärmesystemet.

Staden har misslyckats med att nå sina mål för energieffektivisering i byggnader. I handlingsplanen

bortförklarats detta med omfördelningar av bolagens uppdrag, ökade satsningar på nyproduktion och minskade medel till underhåll och energiåtgärder i det befintliga beståndet. Samtidigt har stadens skolfastighetsbolag SISAB, som ökat sin nyproduktion oerhört mycket, inte bara lyckats nå sina energieffektiviseringsmål utan även överträffat dem. SISAB har lyckats tack vare digitalisering, automatisering och artificiell intelligens. De har utvecklat ett eget digitalt system som samtliga fastighetsbolag i staden kan använda, men ändå är SISAB fortfarande ensamma om att använda systemet. Åren 2012-2018 minskade de sina utsläpp med 18 500 ton koldioxid. Detta kan alltså vara en av de viktigaste åtgärderna för att staden ska kunna minska utsläppen från sina byggnader. Därför måste driftoptimering genom digitalisering, automatisering och AI skrivas in i handlingsplanen.

En stor del av klimatpåverkan kommer från den mat vi äter. För att klara mål om minskade utsläpp från maten måste vi tillsammans ta ansvar för hur vi gemensamt kan erbjuda klimatsmarta måltider i våra offentliga verksamheter. Enligt stadens matstrategi ska en modell tas fram för att beräkna, följa upp och redovisa miljö- och klimatpåverkan från stadens måltider. Med en sådan modell kan staden ställa samordnade krav i upphandlingar och ta fram relevanta mål och indikatorer. Att denna modell inte blivit klar i tid för att ta fram indikatorer till budgeten för år 2020, men nu inte heller i tid för att tas med i klimathandlingsplanen, är mycket beklagligt. Viktig tid förloras på grund av förseningen. I klimathandlingsplanen står att kostplaneringsverktyg kan införas som beräknar klimatbelastningen från måltider. Det är inte tillräckligt skarpt. Staden måste skyndsamt ta fram en sådan modell. När modellen är klar behöver matstrategi, måltidsriktlinjer och kostpolicy uppdateras med konkreta mål angående utsläpp och matsvinn som följs upp via stadens ledningssystem ILS.

Idag ställs inte några krav i upphandling av hemtjänst om vilka bilar som ur miljöhänsyn kan godkännas och förvaltningen bör utreda förutsättningarna för att införa krav i upphandlingarna i syfte att minska användningen av fossilbränslen och miljöpåverkan.

Ledamoten Robert Mjörnberg (V) reserverade sig mot beslutet till förmån för sitt eget förslag till beslut enligt följande:

1. äldrenämnden delvis bifaller förvaltningens förslag

2. Därutöver anför följande:

Det är glädjande att ett ny Klimathandlingsplan till sist kommer till stånd. Med det sagt är det dock olyckligt att program och handlingsplan kommer så pass försenade då verksamheterna nu ges begränsad eller ingen möjlighet att inarbeta åtgärder i sina verksamhetsplaner. I princip innebär det att program och handlingsplan inte kommer att ha något större genomslag förrän 2021.

Att ställa om samhället till en hållbar framtid är vår tids kanske mest avgörande utmaning, och avgör på många sätt förutsättningarna för all annan politik. Trots många goda intentioner och en mängd lovvärda initiativ tycker Vänsterpartiet att denna mest grundläggande insikt saknas i Klimathandlingsplanen och att denna avsaknad tar sig uttryck i en rad konkreta ställningstaganden. Det är tydligt att detta program är en kompromiss mellan att sätta tillväxt eller hållbarhet först. Vi är positiva till en politik som förenar omställning med en hållbar tillväxt, så att människors välfärd säkras så långt det är möjligt. Det finns dock tillfällen där ekonomisk tillväxt och ekologisk hållbarhet kommer i konflikt, och en insikt om det klimatnödläge vi befinner oss i innebär att hållbarheten måste gå före i varje sådant fall. I den händelse detta innebär ekonomiska kostnader bör dessa finansieras av de som har mest tillgångar för att därmed säkerställa en rättvis och hållbar omställning. Det är denna kombination av tydligt rättvise- och omställningsperspektiv som saknas i det nuvarande programmet och därför gör att det svävar på målet på flera områden.

Programmet anger helt riktigt att biltrafiken utgör en av de största utmaningarna i omställningen och att den inte minskat i den takt som krävs för att nå målen. Det är förstås också korrekt att det kommer att behövas nationella åtgärder för att ställa om. Men detta förklarar inte den brist på handlingskraft som visas vad gäller stadens egna möjligheter att begränsa biltrafiken. Huruvida det är en övertro på marknadsmekanismer, eftergifter åt röststarka väljargrupper med bil, eller bådadera får redas ut annorstädes, men faktum kvarstår att det saknas åtgärdsförslag som direkt minskar biltrafiken. Vänsterpartiet har drivit tydliga förslag om bilfria dagar, bilfria gator, minskade p-tal, sänkta hastighetsgränser, krav på begränsat antal boendeparkeringsstillstånd, översyn av hur stadsplanering kan bidra till stadsutvecklingen för att minimera biltrafik? Alla dessa är åtgärder som skulle minska biltrafiken och därmed utsläpp och problem med buller. Vi

saknar också ett livscykelerspektiv på eventuell ökad elektrifiering av såväl privatbilism som transportsektorn då programmet pekar ut elektrifiering som ett sätt att inte behöva minska vägtrafiken. Livscykelerspektivet är viktigt för att inte åtgärder ska leda till ökade utsläpp i staden, i resten av Sverige eller utanför landets gränser.

Målet om minskade växthusgasutsläpp är ställt per invånare och det är alltid ett vanskligt sätt att mäta förändring i dessa sammanhang. Med mål per invånare i en stad som växer kan de totala utsläppen då tillåtas öka, men planetens gränser är absoluta och hållbarheten måste utgå från detta.

Det är bra med ambitioner att utveckla teknik och delningsekonomi, men det är då centralt att man kan säkerställa att det faktiskt leder till klimatnytta och mindre utsläpp – något som staden aktivt måste övervaka. I miljöprogrammet framhålls också att just delningsekonomi inte säkert leder till minskade utsläpp, vad gäller exempelvis bilpooler kan det snarare leda till mer utsläpp. Frågor som rör näringslivet och hur detta kan bidra till miljö- och klimatarbetet hade behövt finnas med även i stadens näringslivspolicy, men där lyste det dessvärre med sin frånvaro – återigen ett tecken på att näringslivspolitikerna och miljöpolitiken i denna stad inte är samstämmiga.

Vad gäller åtgärder för stadsplanering behöver man utöver kollektivt resande och cykel också inkludera ökade möjligheter att röra sig och resa till fots.

Tidigare har frågan om dricksvattentillgång inte varit ett orosmoment i Sverige men idag ser läget annorlunda ut och med ett förändrat klimat behövs nya lösningar för att minska vattenanvändningen. Vi skulle gärna vilja se fler uppdrag om hur staden kan bidra till fler hållbara och vattenbesparande avloppslösningar. Det borde finnas stora möjligheter att uppmuntra nya lösningar när det sker så mycket nybyggnation i staden.

Den biologiska mångfalden och stadens ekosystem är viktiga att bevara och stärka. Vi anser därför att det inte räcker med uppdrag som begränsar sig till att ta fram mer kunskapsunderlag, utveckla processer, utveckla IT-verktyg och öka miljöövervakningen. Det behövs politiska beslut om hur den biologiska mångfalden och ekosystemet ska säkras och utvecklas, baserat på de kunskapsunderlag som redan finns. Vi måste agera. Dessa beslut måste ges genomslag i all stadsplanering och natur- och parkvård i staden.

Samma problematik återkommer i förslagen som rör buller. Inget av de förslag på indikatorer i miljöprogrammet som handlar om minskat omgivningsbuller bidrar till att faktiskt minska källan till bullret. Indikatorerna i sig behövs för att säkra att människor i staden inte drabbas av buller men främst måste det finnas indikatorer för att minska uppkomsten av buller, exempelvis genom att radikalt sänka hastigheter, minska biltrafiken i stort och utveckla bilfria områden i staden.

Givet att programmet erkänner de kvarstående utmaningarna för att nå till Parisavtalets målsättningar kan vi slutligen konstatera att klimathandlingsplanen inte tar ställning för att lägga ner Bromma flygplats, i sammanhanget såväl anmärkningsvärt som beklämmande.

Särskilt uttalande

Ledamoten Leif Söderström (SD) anmälde ett särskilt uttalande enligt följande:

Äldrenämnden har mottagit Klimathandlingsplan 2020-2023 på remiss.

Sverigedemokraterna instämmer om att Stockholm bör vara ett föredöme gällande klimatarbetet och skapandet av en hållbar utveckling. Vi vill dock understryka att åtgärder kopplat till detta arbete bör analyseras med utgångspunkt i sin kostnadseffektivitet och påverkan på stockholmarnas vardag. Att det ska föreligga tvång på företag och stockholmarna att anpassa sig till privatekonomiskt kostsamma åtgärder är fel väg att gå för att utveckla både Stockholm och stadens klimatåtgärder.

Att bostadsbristen, och därmed den ökade trångboddheten i staden, presenteras som något positivt vänder vi oss emot.

Vi anser att klimatinsatser bör göras där de har störst effekt per satsad krona, vilket innebär att internationella klimatinvesteringar som minskar utsläppen från de största utsläppsländerna bör prioriteras. Att genomföra dyra, men i praktiken verkningslösa klimatinsatser när mer kostnadseffektiva alternativ står till buds är inte att ta ansvar skattebetalarnas pengar.

Sverigedemokraterna vill se en klimatpolitik baserad på kostnadseffektivitet och respekt för invånarnas behov i deras vardag.

§ 9. En likvärdig fixartjänst inom staden

Dnr 4.1-410/2019

Äldrenämndens beslut

1. Äldrenämnden godkänner förvaltningens tjänsteutlåtande.
2. Äldrenämnden ger äldreförvaltningen i uppdrag att ta fram stadsgemensam informationsbroschyr, checklista för säkerhetsgenomgång samt mall för statistikuppgifter.
3. Äldrenämnden överlämnar förslagen för en likvärdig fixartjänst till kommunstyrelsen för vidare beslut i kommunfullmäktige.

Ärendet

Äldreförvaltningen hade redovisat ärendet i ett tjänsteutlåtande daterat 2020-01-07

I 2019 års budget fick äldrenämnden i uppdrag att kartlägga tidsåtgången beträffande de så kallade fixartjänsterna i syfte att stärka innehållsmässig likvärdighet. Tidsåtgången för fixarnas utförda arbete gick dock inte att kartlägga eftersom det saknas möjligheter att ta fram sådan statistik. Förvaltningen gjorde istället en kartläggning om fixartjänster erbjuds på ett innehållsmässigt likvärdigt sätt inom staden. Kartläggningen visade att fixartjänster generellt genomförs på ett likvärdigt sätt inom staden men att det finns några utvecklingsområden som ytterligare skulle kunna stärka likvärdigheten inom staden, i synnerhet gällande det fallpreventiva arbetet.

I årets budget (2020) fick äldrenämnden i uppdrag att i samråd med stadsdelsnämnderna vidta åtgärder för att öka enhetligheten inom stadens fixartjänster. I detta tjänsteutlåtande redovisas resultaten från kartläggningen samt äldreförvaltningens förslag på åtgärder för en ökad likvärdighet av fixartjänster inom staden som:

- Sänkt åldersgräns för fixartjänster till förslagsvis 68 år som lag (2009:47) om vissa kommunala befogenheter medger.
- Stadsgemensam informationsbroschyr om fixartjänsten (där det framgår att fixaren ska legitimera sig vid hembesök).
- Stadsgemensam checklista för säkerhetsgenomgång av bostaden, inklusive brandförebyggande åtgärder.
- Stadsgemensam mall för statistikuppgifter över fixarens utförda arbete.

Förslag till beslut

Ordföranden Erik Slottner (KD) föreslog att nämnden skulle besluta i enlighet med förvaltningens förslag.